

egyéb hazai anyag alapján szerkesztjük majd meg. A világtörténelmet, fejlődéelméletet földrajzot, akár a természettudományokat vagy matematikát is egyszerű fordítás útján kaphatjuk meg.

A nemzeti történelemhez talán szerb tankönyveink kibővítése által juthatunk. Ezeket a kibővítéseket — magyar részeket — önállóan kell megírunk forrásművek tanulmányozása és kész tankönyvek, vagy kézikönyvek esetleg csak cikkek, tanulmányok anyagának felhasználásával. Az irodalom történetét ugyancsak az átértékelés útján a művekből s megfelelő tankönyv híján tanulmányok, cikkek s a gyakorlati tapasztalatokból született irodalmi jegyzetek alapján kell összeállítanunk.

Hatalmas munka: súlyos problémák megoldása, nagy feladatok vállalása áll előttünk. Ez a most befejezéshez közeledő iskolai év tanulsága. És öröksége egyúttal. Tudatában vagyunk e feladatoknak és vállaljuk őket. Diákok, tanárok, kulturszövetség és hatóságok — egyaránt.

A M I K Ó H Á Z U N K

Irta: Nagy István

Évekig egy szőlőkerti deszkaházban laktunk, és egy este sem szikrázhattak a nélkül a csillagok, hogy édesanyám lefekvés után a sötétben ne dicsérje áradozóan egy saját ház ezerféle előnyeit. Többek között: nem kell házbért fizetni. Majorságot lehet tartani... Malackát nevelhetnénk... Mindezek a kilátások nem hatottak rám, s makacsul ellene voltam a saját-háznak, mert édesanyám a vasárnapi mozi árából és szakszervezeti tagdíjból akart telket venni és felépíteni rá a házat.

Lehetetlent kívánt tőlem. Nekem a mozi és a szakszervezet olyan volt, mint a Miatyánkban a mindennapi kenyér. Elengedhetetlen. Beteg voltam, ha egy vasárnap elmaradt a mozi. Viszont, ha meg végig izgultam a detektívdrámákat, akkor azért éreztem magam szerencsétlennek, amiért nem vagyok olyan, mint a hős a filmen, aki megmenti a milliomos kisasszonyt a sülyedő hajóról.

Nem is tudom, hova juttatott volna ez a beteges ábrándozás, ha a szakszervezeti elnök nem beszélt volna lelkünkre minden gyűlésen, hogy mi is emberek vagyunk. Sőt: külön emberek mindenkinél. Még a film hősénél is. »Hiszen — mondta nekem egy négy szemközti alkalomával — a munkás nélkül nem volna revolvere. És nem volna motorcsónak, amivel kimentí a milliomos kisasszonyt.« Ettől kezdve már gögösen ültem a moziban.

Nos, egy vacak saját-házért mondtam volna le erről a két örömről? Édesanyám szegényfeje nem bírta megérteni, milyen gyönyörűség az elnök felszólítására felemelni a jobbkart, és szavazni...

Kiszámítottam neki: a mozi árából és a tagdíjból húsz év alatt sem lehet telket és házat szerezni. Felemlítettem neki egy szaktársat, akit nemrég temettünk el éppen azért, mert belehalt a házszerzésbe. Harminc évig éjjel-nappal güröült, kezét, lábát, hátát görbére dolgozta, és amikor kész volt a ház, másnap meghalt. De édesanyámmal nem lehetett számokban beszélni. Ő nem számított, ő csak hitt. »Akarni kell, nagyon akarni, és háznak lesz«. És ha mégsem lesz, annak az én szakszervezetem és a mozi lesz az oka.

E miatt napról-napra elmérgesedett közöttünk, a jó egyetértés, mig aztán egy kora reggel, munkába menés előtt, ki is tört a családi forradalom. Mint annyiszor, úgy most is az első összecsapások a bolhák miatt kezdődtek. Mert rengeteg bolhánk volt. Bolhamilliomosok voltunk. Szökdöstek rólunk az utcán is. Egyszer a moziban a pénztár előtt átszökött rólam egy előttem álló kisasszonynak a nyakába. Azt hittem meggyúlok a szegventől. Ezek a béstiák képesek voltak megszegyenyíteni a tánciskolában is (ahová nem szívesen, da a szaktársak unszolására mégis beiratkoztam). Aludni nem hagytak. Majd szétrágtak. Miattuk egyszer kikergettek a gőzfürdőből, mert vörhenynek nézték a testemet sűrűn borító vörös csipéseket. Nem lehetett nyugodni tőlük egy percre sem. Mindig csak reggel felé tudtam elaludni, és későn ébredtem. Félórát késtem a munkából. A mester e miatt sokszor zúgolódott rám a bizalminál.

Számtalanszor azon voltam már, hogy megszököm előlük otthonról. Így még csak a repedezett, füstölő vaskemencénket gyűlöltem. Fekete volt ez is, az is. Lába volt ennek is, annak is. A kemence csípte a szemünket, ez az apró szaktársa meg a bőrünket. Ebben az időben álmatlan ábrándjaimban, mikor az én ismeretlen, szép és tiszta jövődöbeli feleségemre gondoltam, lakásunkba nem tudtam elképzelni más berendezést, csak egy tiszta ágyat és egy jó kemencét. Azt hittem, hogy ennyi elég a boldogsághoz.

Azon a reggelen, amikor utoljára vesztem össze anyámmal, hogy miért nem írta ki ezeket a ragadozókat, anyám haragjában most már a bolhák létezését is a szakszervezetre fogta. Már nemcsak telket, házat akart a tagdíjból, hanem szódát, szappant, új lepedőket, új szalmazsákot, friss szalmát az ágyba — mint főregirtókat. De a leghatásosabb mentegetőzése mégis a hiányzó jobbkarja volt. Megfenyegetett a csüngő ruha ujjával, és rekedtre kiáltotta magát.

— Félkárral nem birom a gyakori mosást. Örvendjete, ha tudok súrolni a bejáróhelyeimben. Istentelen bitangja, ami vagy. Takarodj hazulról, eredi a szakszervezetbe, moziba aludni. Edd meg a Jókai regényeket, amik megbolondítottak. Belátástalan disznóia, ami vagy, adj hálát Istennek, hogy a három kis testvéredet el birom tartani, és nem esz meg a tetű velük együtt. Az volna szegyen... Bolhája mindenkinek van... Te, még a lábam nyomát is meg kéne, hogy csókoljátok, amiért mesterségre tanítatom mindeniket. Szegyéntelen kamasza, hogy sose szültelek volna erre a cudar világra!

— Én nem kértem, hogy szüljön — vátgam vissza meggondolatlanul, mire ő sírvafakadt, és felragadott egy csészét a mosatlan edények közül. Azt hittem, a fejemhez vágja. Kész voltam visszaütni. Ugy lát-szik, sejtette ezt, mert a csészét visszahajította a tányérok közé, amik darabokra zúzódtak. Azután hátravágta az ajtót előttem olyan erővel, hogy a családi kép lepottyant a vékony deszkafalról.

— Le is út, fel is út, — kiáltotta. — Vagy engem választasz, és akkor lesz ház, lesz tiszta ágy, vagy eredi a szakszervezetbe és többet ne lássalak. Biztosan ott csavarta el a fejedet valami jóféle nő.

Előbb már megszeppentem, de a jóféle felbőszített. Hetek óta bán-tanak vele az üzembem, és most még anyám is. Lerántottam a szegről a vasárnapi nadrágomat, ez volt mindenem és hónom alá kapva, fáj-dalmas kezitcsókolommal kikiáltottam a függetlenségemet.

Idegenekhez hófehér, bolhamentes ágyba költöztem. A kemence se füstölt. Uri levegőben aludtam, illetve csak szerettem volna aludni, ami sehogyan sem sikerült. Hosszú éjjeleken át vadul járkált fejemben a szűrős lábú lelkiismeret. Ugy éreztem, szökevény vagyok és orvul, titokban lopóziam abba a hűvös tiszta ágyba, és minden percben kikergethetnek belőle. Mars, vissza a bolhák közé, a nyomorék anyádhoz, meg az inastestvéreidhez.

Szombaton délben anyám odaállt az üzem kapujába gyékényszatyrával a balkarián és parasztkendőjébe rejtett, szégyelt, csonka jobbkarjával. Engem várt... Akkora nagy szomorúság sötétedett a szememben, mint egy készülő felhőszakadás. A nyakát pedig a megalázkodás súlyos kolonca húzta, húzta lefelé a köd felé. Bocsánatot kért tőlem. Tőlem, a tizennyolcéves fiútól:

— Gyere haza, fiam, sose szájalok többet. Egy anyának meg lehet bocsátani, ha a nyomorúság bolonddá teszi... És ha adnál valamennyit a hólnapi kosztra, az Isten nem verne meg...

Adtam és elfutottam. El kellett, hogy fussak, mert úgy szégyeltem magamat, és úgy fájt az anyám alázata, hogy le tudtam volna ütni sajnálatomban. Próbáltuk már. Nem egyszer megfogadtuk, hogy nem gorbáskodunk többet egymással. Éreztem ha mennék, előbb-utóbb megverném az anyámat.

Ez az őszton régóta lappangott már a karomban. Nem a verekedés ingerelt annyira, hanem inkább az, amiért olyan szerencsétlen. Amiért a csermalomban éppen az ő kezét kapta be a gép. Amiért olyan sok a gyermeke és olyan sok a bolhája. Amiért füstöl a kemencéje, amiért velünk fésülteti a haját... S minél jobban sajnáltam, annál nagyobb düh uszította ütésre karomat...

Anyám minden szombaton hűségesen és hovatovább alázatosabban várt az üzem előtt. Fizetésem egyharmadát sietve a markába nyomtam mielőtt beszélni kezdetett volna. Féltem a szemrehányó panaszaitól... Időközben a szobafestő öcsém felszabadult a szakmájában. Ebből az alkalomból meglepett a szakszervezet kapujában és szemrehányásokat dörgölt az orrom alá. Mit gondolkod én, feleteti ő a kicsi keresetét, mikor nincs ruhája? És tőle nem ad munkát a szakma. Azután meglepetésemre házépítési tervekkel foglalkozott. Eddig a fiú élt-halt a futballért és minden lehető pénzét erre költötte. Anyám, úgy látszik, megnyerte magának, »észhez térítette«, ahogy mondani szokta.

Fizetésemnek azt a részét, amiből ruházkozhattam volna, anyámék ették meg. Sehogyan sem tudtam levedleni maskülsőmet. Pedig a szaktársak elvárták, sőt megkövetelték, hogy rendszeren öltözködjem. Egyelősegem féltésében igyekeztem is mindenben velük tartani: cigarettázni, kártyázni, tánciskolába járni. Nem birtam sokáig. A fizetés nem futotta. Éreztem, valamiről le kell mondanom. A szakszervezetről? Arról semmi pénzért. Nagyon jó dolog szónokolni a taggyűléseken, még büszkébb eset szavazni. Ha szavazásra emelem a karom, az én kikönyökölt kabátom ujjá egyenlő az elengáns fafaragó szaktársak szavazatával. Itt vezetőségi tag lehet az ember. Esetleg elnök is, vagy titkár. Itt nincs mit megtakarítani. A sörözésnél, kártyázásnál, a tánciskolánál már inkább. Ezeket úgysem kedvelem. De mit szólnak ehhez a szaktársak? »Mi az — mondja majd némelyik — iparossegéd maga, vagy tróger?« A legkönnyebb volna anyámtól megvonni a segélyt. Nem, azt mégsem lehet. Kariját veszítette értem a gyárban.

Képtelen voltam aludni, ha nekifogtam a nyolcórás pihenésnek. Hovatovább elkeseredettebb lettem és sajnálni kezdtem magamat. Ez viszont egyet jelentett az önkínzással. Gondolatban már munkanélkülinek képzeltem magamat, aminő éheznek, fázok. Látni véltem anyám elhalálását, testvéreim szétzüllését, tolvajokká, utcalánnyá válva, mint annyi sokan gyerekkori pajtásaim közül. A vad képzelgés okozta szánalommergezéstől hajtva, víziómban már meg is öltem őket, hogy ne szenvedjenek tovább.

Ilyen ponyvalék voltam én éjszakánként, nappal meg a nadrágom hátulján foszladozó szövet kínozott. Beképzeltem, hogy az utcán mindenki utánam fordul, és a rongyaim nézi.

Szombaton estére, amikor ki fizettem a heti szálláspénzt, és törlesztettem a hátralékos tagdíjat, a nadrágomon türehtetlenül nagyra szélesedett a lyuk. A sapkám viszont a világ végéig nem hordhattam a lyukra borítva, mert már is feltűnt az állandóan hátrattett kezemben a sapka szokatlan helyen való viselése. Éreztem, most már történni kell valami sorsdöntőnek.

Sok habozás után félrevontam a szakcsoport elnökét az iroda egyik sarkába és elpanaszoltam neki keserves bajomat.

— Szakad le rólam a ruha. A túlórázást tiltja a szervezet. Fizetésjavítást sem kérhetek, mert a legnagyobb bért kapom az én kategóriámban, s a kollektív szerződés csak egy félév múlva jár le. Mondja, szaktárs, mit csináljak ilyen körülmények között?

A szaktárs vakargatta az orrát, és a hátam mögé került. Fejcsóválva nézte meg a sapkával leplezett szerencsétlenséget.

— Folt kéne erre — jegyezte meg bölcsen.

— Azt én is tudom, de nincs foltnak valóm, mástól kérni meg szégyellem.

Hümmögve tért vissza asztalához, s hosszadalmasan tanácskozott a szenvedélyesen cigarettázó vezetőségi tagokkal. Többször felém biccentett szurokhajú fejével, s összegomolyogtak. Végül is így szólt hozzám:

— Tudja mit, szaktárs, kiutalunk magának utazási segélyt, és menjen le a Regátba. Ott nincs kollektív szerződés. Többet dolgozhat, amíg talpra áll egy kicsit. Én pedig kölcsönzők egy nadrágot. Foltózott ugyan már az is, de elég türehtő lesz a vándorútra,

A kölcsönkapott nadrággal és az utazási segéllyel visszaadták életkedvemet. Arra a lehetőségre, hogy utazhatok, világot láthatok, elfeledtem minden bajomat. Olyan váratlanul szakadt a nyakamba ez az öröm, hogy izgalmamban anyámék eszembe se jutottak, s így búcsúzatlanul, egy szó értesítés nélkül ültem vonatra. Indulás előtt a fülkében úgy készülődtem, és le-felugrottam a padról, mintha ki tudja mennyi csomagom lett volna. Pedig csak a rossz nadrág, egy rend váltó fehérnemű újságpapírba csomagolva volt minden poggyászom.

Anyámék bizony csak a következő szombaton jutottak eszembe. Szegény feje — gondoltam — most bizonyára vár az üzem előtt a tartásdíjra. Milyen bánatos lehet, amikor nem lát majd kijönni a többi segéddel a kapun. Talán elmegy jövő szombaton is, vagy keresni fog egész héten, és amíg testvéreim alszanak, ő csendesén, hangtalanul sír majd az éjszakában, ahogy sírt-sóhajtozott édesapám után is, amikor a harctérre vitték. Amikor 1915-ben megjött az értesítés, hogy apám eltűnt a mazuri tavaknál, éifélig fennmaradt, mert erősen hitte:

egy, este csak bekopog az ura. Miért éppen este várta, azt ma sem tudom. Még 1921-ben is makacsul remélte a visszatérést. Hitéhez az erőt kimondhatatlanul szép álmaiból merítette. Lelkendezve mesélte nekünk hogyan látta hazatérni a muszka fogságból, nagy szakállal és két gyermekkel. Ezenkívül jó summa spórolt pénzt is hozott magával, amiből felépül végre a mi házunk is.

Vajon most, hogy megszöktem tőlük, mi hiányzik anyámnak, én-e, vagy az az összeg, amit hetenkint adtam? Valószínűleg a világ legháladatlanabb fiának gondol, de tudom, elámul majd, ha hazaküldök innén vagy ötszáz lejt. Addig nem is írok, a pénz szebben beszél neki, mint az én nyomorék betűm. Milyen nagy öröm is lesz szegényeknél! Clyan izes, húsos vasárnapi ebédet főznek, amikor csak apám idejében szoktunk karácsony első napján. Lám, lám, ez a fiú nem is rossz fiú — mondja majd anyám. Kár volt szegényt annyira elüldözni hazulról...

Az ötszözeles küldeményre azonban nem került sor. A fizetés engem is alig bírt eltartani. Kéthónapi ottlét után végre írtam egy hosszú-hosszú levelet. De milyen levél volt az! Szinte sajnálom postára tenni, olyan szépre sikerült. Mire kaptam egy nagyon rövid választ lepedőnyi nagy papírra írva az öcsém girhes-görhös, angolkóros írásával. Körülbelül ez a szöveg tévelygett a kietlen fehér papírmézőn:

»Szép, hogy írsz. Szép, hogy élsz. Szép, hogy belátod a hibáidat. Gyere haza. Házat építünk a sánc alatt, jöhetsz bátran, a bolhákat kiírtottuk. Málíka meg tudja már fésülni édesanyámat... Vettem egy négyes számú futballkülsőt...«

A házépítést nem hittem, a bolhák kiirtását még kevésbé. Maszlagnak tartottam ezeket az én hazacsalogatásom céljából. Amde nem kis bámulatomra, pár hét elteltével ievél tudatta velem: A ház kész, nem forog rucalábon, de ház, a saját házunk. Van négy fala, ajtója, ablaka, fedele, kéménye s még udvara is. Igazi ház! És találjam ki, hogyan sikerült felépíteni?

Hát ezt kár volt rábízni. Mert mi másra gondolhattam volna, ha nem csodára. Bizonyára pénzt találtak az utcán. Vagy apám került haza valahonnan gazdagon. Még kisül, hogy édesanyámnak lesz igaza. Nem pusztult belé a mazuri tavakba, hanem a muszka fogságban vagyont gyűjtött. Most pedig hazament. A képzelgések álomtávéba ugorva, egyre valószínűbb, egyre izgatottabban csalogatott a mese, sokszor elképzelt hazatérése apámnak.

Nem volt maradásom Bukarestben. Koplalni kezdtem az útiköltiséget a hazatérésre. Micsoda viszontlátás lesz! Az öreg előbb megölel, megcsókol, azután a sarokból előveszi a vándorbotját és jól megken, amiért cserbenhagytam anyámékat. Hiszen a harctérre vonulás előtt nekem adta számba a családot, mint legérettebb férfinak a testvéreim között. Ha jól emlékszem, lehettem vagy tizenegyéves. Rámhagyta a ruháját, kalapját és a gondjait. A nadrág a hónom aláig ért, a gondok pedig a lábam ujjáig.

Anyyra beleéltem magam az apám hazatéréseinek lehetőségébe, hogy még ajándékkal is kedveskedni akartam neki. Vásároltam egy sárga csontszipkát és öt pakli dohányt az állomáson, amikor a vonatra ültem...

Anyámékkal nem tudattam hazatérési szándékomat. Másnap délben megérkeztem szülővárosomba. Nagy parádés nyár fogadott. A legtüzesebb nap ragyogott az ég kék arcán. Borostyánból és májusvirágból zöld lombokkal tarkított övet font a derekára. Az én fejemből erre

úgy elrepültek a fekete bú utolsó varjúfiókái is, hogy szinte kikiáltottam a világnak.

— Óriási öröm lesz itt! Együtt lesz a család a saját házban. S ha még a kemence sem füstöl, és a bolhák tényleg kivándoroltak tőlünk, akkor a mi házunkra ki lehet szegezni a táblát: Szegényekhez betévedt a boldogság, irigyek sárguljatok.

Nyargaltam a sánc alá. A fellegvári oldalt nevezik így. Fellihegtem az öreg és züllött Lépcső-utcán, ahol valamikor annyit rontottam a nadragomat a bűzös árkot szegélyező korláton lovagolva. A levélben jelzett vízvezetékhez érkeztem. Azt írták itt balra kell térni a sikátorba. Megszólítottam egy szenvedélyesen gombozó gyerekbandát, és, hengegve érdeklődtem a házunk után.

— Azé a félkarú nénié?

— Igen!

— Az itt van a középpoldalon.

Nyargaltak ordítózva és egymást lökdösve a középpoldal felé, hogy útbaigazítsanak. A sárga kősziklák aljába vezettek. Itt egy nagy sziklaomlás után, amikor vagy öt embert agyonyomott a lavina, 1918-ban, a város lerontotta a házakat. Ejnye gondoltam lohadó kedvvel — ezek ide építettek volna. Eddig csak hajléktalan cigányok megrészkedtek kibontani az elfalazott barlangokat és felütni tanyájukat. Valamikor régen szegény napszámos emberek váiták ezeket az odukat a homokos, apró csigákkal zsúfolt sziklákba. Magam is ilyenben születtem fent a katonakert aljában. Itt is nőttem fel. Lábam alatt terült el az egész város, a sötétvízű Szamossal. Túlsó partján a Színkör kupolás épületével. A jófirmák oldalának is nevezték ezt az oldalt.

— Ide építettek ezek?

Kőtörmelékek közt csörtetett előttem a gyerekhad. A kisebbek mezítláb, egyszál ingben, vagy kis fürdőgatyában. Már azt hittem, valamelyik kivájt barlanghoz lyukadunk ki, hiszen nem láttam itt egy házat se, csak romokat burjánnal, keserűlapival benöve. A gyerekek egy ilyen romnál álltak meg. Meszelt vályogtörmelék és sárga sziklakövek izzottak a napfényben.

— Ez volt a házuk — szólott egy nagyobb fiú gombzacskóját zörgetve.

— Bolondság, ők márciusban építettek új házat — kiáltottam fel.

A fiú bölcs képet vágott.

— Hiába, most két hete lerontotta a város. Nemcsak ezt, azokat is — mutatott rá vagy tíz ilyen kőhalomra.

Hej, a nap nem nekem ragyogott már. Az eget is másokért pucolták olyan tiszta kékre. Egy szó sem jött ki a számon.

— Nem akartak kimenni a házakból — magyarázta tovább a fiú. — Ezért azután éjszaka jöttek a város emberei és beütötték a viskók oldalát. A félkarú néni még meg is verték, mert belékapaszkodott az ajtóba és visitott, hogy inkább döntsék a feiére a házat, de mégsem megy.

— Dehát miért csinálták ezt? kérdeztem fulladó torokkal.

— Mert a várostól, nem kértek engedélyt az építésre és a helyre. Ide sétatut akarnak csinálni.

Leültem egy köre, a saját házunk romjára. Erre az édesanyám keserves nagy kudarcára. Sejtettem már mindent. Engem is unszolt már néhányszor, hogy ide építsünk. Azt hitte, a falak kikerülnek az oldalban hanyódó, szétmáló sziklakövekből. Vályogot lehet földből gyúrni,

a kőműves sógorunk meg felrakja. Csak a fedél és az ajtó, ablak kerülne pénzbe. Az én ellenkezésem miatt azonban nem került rá sor. Távollétem. Újv látszik, felszabadult az én agályoskodásom alól.

Sokáig elbámultam a Színkör palával fedett kupoláját s a Sétatér évszázados gesztenyefáit. Az ölembe vett csomagot sötét elpúszulásomban addig forgattam ide-oda, míg csak ki nem bomlott. Valami kihullott belőle, s a körülöttem ácsorgó gyerekek készségesen kapkodtak utána. Egy pakli dohány volt az öt pakli közül amit apámnak hoztam... A nagyobbacska fiúk cigarettát kértek. Ezek a kölykök sem változnak, az én időmben is tízéves korunkban kezdtünk dohányozni. De rég is volt... Öreges jóakarattal sodortam nekik. Szívességüket egyébbel úgysem tudtam volna meghálálni. S úgy éreztem, hogy a szívem helyén egy súlyos kő lóg.

A MUNKANORMÁK

Irta: Pérics Márkó

A »Borbá«-ból.

A munkanormák bevezetésében, amely a termelés tökéletes megszervezésének egyik legfontosabb része, nagyon kevés tapasztalatunk van. Az a néhány technikai vezető, aki régebben foglalkozott ezzel a kérdéssel, a régi fel fogások és a régi gyakorlat hatása alatt áll s ezeket nem lehet egyszerűen átvenni a most épülő új gazdasági és társadalmi rendbe. A normák többé nem a munkások minél nagyobb kihasználásának eszközei, hanem erős emelőkarok a munka termelékenységének és a munkások keresetének a növelésére. A normákkal kapcsolatos régi álláspont és még inkább a régi gyakorlat még ma is sok helyen megmaradt a munkások, sőt a szakszervezeti aktivisták között is, akik régebben — teljes joggal — általában ellenséges álláspontot foglaltak el a normákkal szemben. Jórészt ezzel magyarázható, hogy a nagy munkalendület és verseny ellenére a vállalatok jelentős részében még ma sem vezették be a normákat, egyes vállalatokban pedig kisebbek a normák, mint 1939-ben voltak, bár az iparügyi miniszter még a múlt év júliusában rendeletet adott ki, hogy a fizetés-megállapítás alapjaként minden gyárban be kell vezetni a normákat és hogy a kezdő norma nem lehet kisebb az 1939 évinél.

Még nincs pontos áttekintésünk arról, hogy hol és milyen módon vezették be a normákat, milyenek azok és milyen eredményeket hoztak. (A legújabb adatok szerint a norma vagy akkord-rendszer alapján foglalkoztatott munkások száma, a múlt év novemberétől március végéig országunkban az összmunkásság számának 15,2 százalékáról 40,3 százalékra emelkedett. Hogy ezek közül mennyi dolgozik normák és mennyi egyszerű akkord-rendszer szerint, azt még nem lehet pontosan megállapítani). Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem használhatjuk fel már most is saját tapasztalatainkat és a Szovjet Szövetségben szerzett tapasztalatokra támaszkodva, nem vehetünk észre egyes lényeges hibákat, amelyek ebben a munkában gyárainkban kifejezésre jutnak, s hogy ne vonhassuk le a tapasztalatokat a munka normalizálására és a munkásoknak a norma alapján való fizetésére irányuló további sikeresebb és helyesebb munka érdekében. Ezzel egyúttal segítségére lehetünk a munka normalizálását végző ifjú szakkadereknek, amelyek még csak most alakulnak ki gyárainkban, illetve kell kialakulniuk és fejlődniük, s ugyanúgy a gazdasági és technikai vezetőknek és a szakszervezeti aktivistáknak is, hogy saját tapasztalataik alapján